

Handlingsplan

för insatser inom biograf- och distributionsområdet
2008-2010

Svenska
Filminstitutet

Innehåll

Inledning

Utgångspunkter

Förändringar på kort sikt, inför 2008

1. Stöd till import och lansering av kvalitetsfilm
2. Stöd till spridning av kort- och dokumentärfilm
3. Stöd till filmfestivaler
4. Stöd till visningsorganisationer för samverkan kring kvalitetsfilm
5. Stöd till lansering av svensk film
6. Stöd till film och video för textning och syntolkning
7. Stöd till biografägare för teknisk upprustning
8. Stöd till biografägare för lokalt publikarbete
9. Verktygslådor/utbildningar
10. Stöd och stimulans till legal nedladdning

Förändringar på längre sikt, inför 2009

11. En ny, målinriktad stödordning, enligt utvärderingens förslag
12. Regionala överenskommelser
13. Digitalisering av landets biografier

Mot en framtida filmpolitik

Bilagor

1. Begreppet "kvalitetsfilm"
2. Dagens tolv stöd till visning och distribution
3. Statistik

Inledning

De senaste åren har situationen för filmen i Sverige förändrats radikalt. Den snabba teknikutvecklingen, nya beteendemönster hos publiken och en ökad marknadskoncentration på biografområdet förändrar förutsättningarna för filmbranschen och ställer nya krav på hur Svenska Filminstitutet utför sina uppdrag.

Mot bakgrund av detta pågår nu ett arbete vid Svenska Filminstitutet för att fastställa en handlingsplan för hur vi på bästa sätt kan medverka till att uppfylla de övergripande filmpolitiska målen (prop: 2005/06:3) som rör distribution och visning:

- Stimulera till förnyelse och utveckling av distribution och visning av värdefull film och säkerställa tillgången till ett brett utbud av värdefull film i olika visningsformer i hela landet.
- Medverka till att svensk film når en större publik i alla visningsformer, både i Sverige och internationellt.
- Upprätthålla och utveckla biografens roll som kulturell mötesplats i hela landet och medverka till att antalet biobesök ökar.

Handlingsplanen, som här redovisar en rad förändringar av stöden inför 2008 har också ambitionen att peka ut förändringar i ett längre perspektiv. Dit hör en ökad satsning på visning och distribution av kvalitetsfilm. Handlingsplanen innehåller därför förstärkningar av stöd till import och lansering av kvalitetsfilm samt till filmfestivaler. Filminstitutet avser också att, inom ramen för biografstödet, stärka samarbeten mellan kommuner och biografer.

Arbetet med den långsiktiga utvecklingen av stöden, kommer att pågå under 2008, och planeras träda i kraft under 2009. En övergripande förändring är ombildningen av samtliga stöd till tre stödområden som vart och ett på ett tydligt och strategiskt sätt knyter an till de tre övergripande filmpolitiska målen. Filminstitutet ska också utveckla samarbetet med regioner och kommuner, bland annat med avseende på biografutveckling och visning av kvalitetsfilm. En angelägen uppgift för Filminstitutet är också att främja en digitalisering av biografer i hela landet.

Under hösten har Filminstitutet låtit göra en oberoende utvärdering av sina biografstöd, distributionsstöd och stöd till visningsorganisationer och filmfestivaler. Utvärderingen genomfördes av konsultföretaget Andante – Tools for Thinking AB. Resultatet av utvärderingens analyser och förslag är en viktig utgångspunkt för innehållet i handlingsplanen. Den kan laddas ner från Filminstitutets hemsida, www.sfi.se.

En minst lika viktig grund för arbetet med handlingsplanen är alla de samtal som Filminstitutets ledning har fört under hösten med stora delar av filmbranschen – visningsorganisationer, filmfestivaler, distributörer, biografägare och inte minst upphovsmän; dramatiker, regissörer och producenter. I dessa samtal har en mångbottnad, ibland motsägelsefull lägesbeskrivning kommit fram, som tillsammans med utvärderingens analyser och slutsatser bildat en grund för de förändringar av stöden som presenteras här.

Stort tack till alla som bidragit med sin tid och sina tankar!

2007-II-19
Cissi Elwin
VD, Svenska Filminstitutet

Utgångspunkter

Svenska Filminstitutet har i arbetet med föreliggande handlingsplan utgått från fem strategiskt viktiga utgångspunkter där nyckelbegreppen är *kvalitet*, *samverkan*, *kommunalt ansvarstagande*, *digitalisering*, och *innovation*.

1. *Kvalitet*. Svenska Filminstitutets filmkulturella stöd har genom åren pendlat mellan två olika fokus. Det ena har varit att upprätthålla en struktur av film distributorer och biografier. Det andra har varit att främja kvalitetsfilm. Svenska Filminstitutet avser fortsättningsvis att successivt förflytta tyngdpunkten från bevarande av en struktur, till att stödja utveckling av de organisationer och biografier som tar ett kulturpolitiskt ansvar för att nå ut med svensk och internationell kvalitetsfilm.

2. *Samverkan*. Film- och biografbranschen är en komplex struktur där olika aktörer är beroende av varandra och där branschens och filmpolitikens utveckling i hög grad bygger på att det finns en ömsesidig förståelse för andras villkor. Svenska Filminstitutet avser därför att arbeta för en fördjupad dialog med filmbranschens och filmkulturens olika parter samt genomföra utvecklingsdialoger och upprätta tydligare samarbeten med och mellan biografier, visningsorganisationer, filmfestivaler, regionala resurscentrum med flera.

3. *Digitalisering*. Biografbranschen står inför ett teknikskifte där den traditionella 35 mm-filmen på sikt kommer att ersättas av digitala visningar. Detta teknikskifte är ett intresse som delas av biografägare och film distributorer. Svenska Filminstitutet avser att arbeta för att stödja biografägare på mindre orter i den kommande omställningsprocessen bland annat genom att försöka skapa en dialog mellan företrädare för filmindustrins tekniska utveckling, lokala biografägare och den kommunala kulturpolitiken. I nuvarande läge kan Filminstitutet bidra till pilotprojekt inom digitalbio men saknar möjligheter att finansiera en större satsning på digital teknik till biografier på små och medelstora orter. Det är därför nödvändigt att Filminstitutet tillförs ytterligare medel för detta ändamål.

4. *Kommunalt ansvarstagande*. Svenska Filminstitutet delar det kulturpolitiska ansvaret för biografernas utveckling och kvalitetsfilmens möjlighet att nå ut med Sveriges kommuner. Filminstitutet avser därför att i ökad utsträckning arbeta för att film- och biografifrågorna blir en del i den kommunala kulturpolitiken, bland annat genom att erbjuda biografägare som etablerat samarbete med kommunen ett ekonomiskt stöd.

5. *Innovation*. Film når idag sin publik via många olika visningsfönster. I detta nya landskap måste biografen ges möjlighet att ytterligare utveckla sin särart som visningsplats samtidigt som nya visningsarenor och distributionsformer måste prövas. Svenska Filminstitutet avser därför att avsätta särskilda utvecklingsmedel i syfte att bidra till innovation och förnyelse av biografbransch och film distribution.

Förändringar på kort sikt, inför 2008

1. Stöd till import och lansering av kvalitetsfilm

Anslaget för stöd till import och lansering av kvalitetsfilm ska öka. Ambitionen är att den totala stödbudgeten ska fördubblas. Stödet delas upp i två delar varav den ena är öronmärkt för projektstöd och den andra för titelstöd. Projektstöden är ettåriga och avser lanseringskostnader för flera filmtitlar. Titelstöden däremot söks för varje enskild film. Det maximala stödbeloppet för varje filmtitel höjs.

Målet med stödet är att göra utländsk kvalitetsfilm tillgänglig på svenska biografer. Stödet ska därmed medverka till en ökad bredd på biografrepertoaren. Tanken med projektstöd är att långsiktigt stärka en eller flera distributörer som huvudsakligen sysslar med kvalitetsfilm. Titelstödet däremot riktas till lansering av enskilda filmer.

Målgruppen för stödet är filmdistributörer. Projektstödet riktas till profilerade kvalitetsfilmsdistributörer. Titelstödet kan sökas av samtliga distributörer.

2. Stöd till spridning av svensk kort- och dokumentärfilm

Stöd till spridning och visning av svensk kort- och dokumentärfilm ska tydligare riktas till pilot- och utvecklingsprojekt. En del av stödet omvandlas från ett titelstöd till ett projektbaserat stöd. Projektstöd riktas till en eller flera aktörer som avser att utveckla arbetet med att distribuera och visa kort- och dokumentärfilm inom olika visningskanaler.

Målet med stödet är att göra svensk kort- och dokumentärfilm tillgänglig i distributions- och visningskanaler utanför televisionen. Det kan till exempel röra sig om biografvisning, dvd-utgivning och distribution via Internet. Införandet av projektstöd kan bidra till en mer stabil och långsiktig utveckling av verksamheten för de aktörer som är verksamma inom detta område.

Stöd kan sökas av distributörer och andra aktörer som verkar för att sprida och visa kort- och dokumentärfilm. Vid bedömning av ansökan prioriteras projekt som utvecklar nya metoder för att nå publiken.

3. Stöd till filmfestivaler

Anslaget för stöd till filmfestivaler ska öka. Huvuddelen av beloppet ska öronmärkas för större profilerade festivaler som är av nationellt intresse. Inom ramen för stödet ska ett mindre belopp avsättas för tillfälliga projektstöd till mindre festivaler som lyfter fram ett aktuellt tema, prövar nya visningsformer, satsar på konstnärligt intressanta filmer eller liknande.

Målet med stödet är att göra svensk och internationell kvalitetsfilm tillgänglig för en publik och att festivalernas verksamhet ska komplettera det ordinarie utbudet på landets biografer. Festivalerna ska nå en så stor publik som möjligt utifrån festivalens egna förutsättningar och vara intressanta mötesplatser för den svenska och den internationella filmbranschen.

4. Stöd till visningsorganisationer för samverkan kring kvalitetsfilm

Förutom de redovisade förändringarna i befintliga stöd vill Filminstitutet inom det nuvarande stödet till visningsorganisationer redan nu möjliggöra och prioritera samarbeten mellan biografer/organisationer med kvalitetsfilmsprofil.

Möjligheter till visning i de större städerna är en nödvändig förutsättning för import av kvalitetsfilm och för att filmerna skall kunna visas i hela landet.

5. Stöd till lansering av svensk film

Svenska Filminstitutet avser att avsätta delar av lanseringsstödet till särskilda utvecklingsmedel i syfte att bidra till innovation och förnyelse av marknadsföring och distribution av svensk film. Film når idag sin publik via många olika visningsfönster. I detta nya landskap måste biografen ges möjlighet att ytterligare utveckla sin särart som visningsplats samtidigt som nya visningsarenor och distributionsformer måste prövas.

Stödet kan sökas av filmdistributörer som idag arbetar mot biografvären. Särskild prioritet kommer att fästas vid projekt som bygger på samverkan.

6. Stöd till film och video för textning och syntolkning

Från 2008 blir det möjligt för biografier och intresseorganisationer att söka stöd för visningar av textad svensk film. Tidigare omfattade stödet till textad svensk film på biograf endast kostnader för framtagning av textade biografkopior. Filminstitutet avser att inta en mer aktiv roll när det gäller att skapa kontaktytor mellan intresseorganisationer för hörselskadade/synskadade och filmbranschen.

Målet med stödet är att göra svensk film tillgänglig på biograf och video/dvd, för hörselskadade och synskadade.

Stöd kan sökas av distributör eller annan aktör som avser att sprida svensk film till hörselskadade och synskadade grupper. Stöd kan idag beviljas till följande åtgärder: textning av svensk film på biograf och video/dvd, syntolkning av svensk film på biograf och video/dvd samt utvecklingsprojekt som främjar stödets syfte.

7. Stöd till biografägare för teknisk upprustning

Stödet är redan idag teknik neutralt och ska från och med 2008 även omfatta del av kostnaden för digital visningsutrustning. Digital visningsteknik är kostnadskrävande och befintliga medel kan endast täcka del av kostnaderna för pilotprojekt. Det blir också möjligt för ett större antal biografier att ansöka om stöd.

Målet med stödet är att ge biografier en teknisk standard som bidrar till att biografstrukturen på i första hand små och medelstora orter utvecklas och förstärks.

Stöd kan sökas av biografägare på små och medelstora orter. Antalet orter som kan komma ifråga kommer att öka. (Idag kan bara biografier på orter med under 25 000 invånare söka). Biografier som visar ett kompletterande utbud av kvalitetsfilm på större orter är också berättigade att ansöka om stöd.

8. Stöd till biografägare för lokalt publikarbete

Projektstöd kan fördelas under maximalt tre år för att långsiktigt stärka lokala biografier. Det blir också möjligt för fler biografier att få ta del av stödet.

Målet med stödet är att stärka och utveckla biografier på små och medelstora orter. Ett kommunalt engagemang är en förutsättning för att många biografier på mindre orter ska kunna finnas kvar. Stödet ska därför kunna användas som ett stimulansbidrag till

biografer som i samarbete med kommuner arbetar långsiktigt för att stärka och utveckla biografens roll i den kommunala kulturpolitiken.

Stöd kan sökas av biografägare på små och medelstora orter. Antalet orter som kan komma ifråga kommer att öka. (Idag kan bara biografer på orter med under 25 000 invånare söka). Biografer som visar ett kompletterande utbud av kvalitetsfilm på större orter är också berättigade att ansöka om stöd. Vid bedömning av ansökan prioriteras kommunal insats och ansvarstagande.

9. Verktygsådor/utbildningar

Svenska Filminstitutet kommer att ytterligare förstärka sin funktion som kontaktyta, stöd och kunskapsspridare, för att mer offensivt kunna uppmana och stimulera till samverkan.

Filminstitutet ska erbjuda kvalificerade och unika mötesplatser för kunskaps- och informationsutbyte för verksamma inom filmområdet, både fysiskt och på nätet, genom till exempel nystartade www.filmnyheterna.se.

Filminstitutet verkar redan genom regelbundna nätverksträffar på olika nivåer, men skulle till detta kunna utveckla ett mer praktiskt stöd till i första hand biografer och visningsorganisationer, till exempel genom utbudsdagar och utbildningstillfällen. Behoven handlar i första hand om marknadsföring och publikarbete, både strategiskt och operativt.

Filminstitutet kommer att utveckla samverkan kring dessa frågor med Kulturrådet, Riksteatern och framförallt med redan befintliga aktörer på filmområdet.

10. Stöd och stimulans till legal nedladdning

När det gäller nätdistribution av film kommer Filminstitutet att verka för att legala nedladdningsinitiativ ska bli ett starkare alternativ till illegal nedladdning.

Detta kommer ske via fortsatta initiativ kring samverkan mellan filmbranschens parter, skapande av forum för diskussioner kring den tekniska utvecklingen och samordning av regelverken för produktionsstöd så att digital distribution underlättas över landet.

I Filmavtalet finns ett stöd till åtgärder mot olovlig hantering som omfattar ca 5 miljoner kr, och som fördelas av filmbranschens parter via Filmfolket efter samråd med Svenska Filminstitutet. Förutom det viktiga arbetet med att driva frågan om lagstiftning mot fildelning uppmanar Svenska Filminstitutet Filmfolket att fortsatt offensivt driva frågorna om vidareutveckling och förbättring av film på nätet.

Från och med 2008 och framåt kommer Filminstitutet också att initiera ett antal åtgärder för att tydligare synliggöra svensk film på www.sfi.se och att lägga stort fokus på det inledande arbetet med att tillgängliggöra delar av filmavtalet på nätet.

På längre sikt - inför 2009

11. En ny, målinriktad stödordning, enligt utvärderingens förslag

Filminstitutet avser att sammanföra dagens tolv stöd (se bilaga 2) inom visning och distribution i tre stödområden: ett med inriktning mot att främja *distribution och visning av kvalitetsfilm*, ett med inriktning mot att *öka publiken för svensk film* och ett med inriktning mot att *stärka biograferna*. Inom varje stödområde utvecklas tidsbestämda och mätbara delmål. Möjligheten öppnas också för långsiktiga stöd som sträcker sig över längre perioder än ett år.

Enligt utvärderingen är de nuvarande stödformerna fragmentariska och splittrade. Det konstateras också att de nuvarande stödformerna skapar låsningar som gör det svårt att anpassa stöden efter förändringar i det omgivande samhället. Tanken är att den nya stödordningen ska öka stödets effekter i förhållande till de övergripande filmpolitiska målen, förenkla administrationen och öka flexibiliteten i förhållande till aktuella behov och utmaningar.

Nya riktlinjer och regelverk för de tre stödområdena kommer att utarbetas under 2008 och träda i kraft från 2009.

12. Regionala överenskommelser

Svenska Filminstitutet ska främja ett varierat utbud av filmaktiviteter i hela landet och bidra till att så många människor som möjligt ska kunna få ta del av aktuell och värdefull film. Men för att detta ska vara möjligt krävs ett regionalt och lokalt engagemang. För att långsiktigt stärka film- och biograflivet i hela landet kommer Svenska Filminstitutet att fördjupa samarbetet med regioner och kommuner.

Samarbetet ska utvecklas med utgångspunkt i regionala överenskommelser. I överenskommelserna ska det statliga stödet regleras och tydliggöras liksom regionernas åtaganden inom vissa områden. Frågor att diskutera kan röra utveckling av och stöd till biografer, filmfestivaler och regionala resurscentrum. Ambitionen är också att samarbeta när det gäller uppföljning av stöd för att åstadkomma ett gott resultat.

Dialogen kring detta pågår redan med sex pilotregioner och kommer att intensifieras under 2008. Förhoppningen är att vi från och med 2009 har upprättat överenskommelser med samtliga regioner i landet.

13. Digitalisering av landets biografer

Svenska Filminstitutet följer den digitala utvecklingen noga och kommer att stödja den så långt det är möjligt inom nuvarande ramar för verksamheten, till exempel genom att stöd till pilotprojekt i mindre omfattning. På sikt bör Filminstitutet få utökade möjligheter att stödja den digitala biografutvecklingen utanför de större städerna i samspel med filmbransch, näringsliv, kommuner, regioner och EU.

Så gott som all produktion, distribution och visning av film kommer sannolikt att vara digital inom en femårsperiod. All efterbearbetning av film sker digitalt redan i dag.

När de stora biografaktörerna övergår till digital teknik hamnar flertalet biografer på medelstora och små orter runt om i landet (som inte själva kan göra nödvändiga investeringar i ny teknik) i riskzonen. Utan stöd slås de sannolikt ut när distributörerna går över till att enbart leverera digitala kopior.

En snabb och kraftfull offentlig insats i nära samspel med distributörer, biografägare, visningsorganisationer, teknikföretag, regioner och berörda kommuner är av fundamental betydelse. Digitaliseringen av biograferna i Sverige öppnar möjligheter till förnyelse och utveckling av distribution och visning och bidrar till att ett brett utbud av film i hela landet säkerställs. Digitaliseringen stärker även den svenska filmens potential att nå ut till en större publik. Filmens tillgänglighet på biograf för syn- och hörselskadade via syntolkning och textning ökar väsentligt.

Digitaliseringen möjliggör dessutom visning av annat innehåll som konserter, opera, teater, regionalt producerad film, ungas egen film med mera. En sådan utveckling kan stärka den lilla biografens överlevnadsförmåga och etablera en ny kulturell infrastruktur för hela landet.

Mot en framtida filmpolitik

Handlingsplanen har utarbetats inom ramen för den nuvarande filmpolitiken och det nuvarande filmavtalet, som löper fram till 2010.

Filmpolitiken har som regel legat utanför kulturutredningar och följt sin egen agenda. Så var fallet ända fram till den senaste kulturutredningen som lämnade sina förslag 1995. Här föreslogs att ett statligt finansierat regionalt stöd till film skulle införas.

Svenska Filminstitutet vill nu understryka att det är av största vikt att filmområdet kommer in i den kommande kulturutredningen ("Kulturpolitikens inriktning och arbetsformer", dir 2007:99) och att man särskilt tittar på en breddning av filmavtalet i syfte att öka finansieringen och stärka förutsättningarna för filmen.

Svenska Filminstitutet föreslår att kulturutredningen gör en samlad värdering av filmavtalet för att bedöma om avtalskonstruktionen på ett rimligt sätt svarar mot framtida krav på deltagande och långsiktighet. Det inflytande som olika parter utövar genom avtalet kan också behöva värderas. En sammanhållen filmpolitik för alla visningsfönster behöver utvecklas snarast.

Ytterligare en principfråga som utredningen tar upp är ansvarsfördelningen mellan olika offentliga organ/myndigheter. I handlingsplanen pekas såväl landsting/regionförbund som kommuner ut som strategiskt viktiga aktörer för att få det lokala och det regionala filmlivet att blomstra. Frågor som är relaterade till biografier är en tydligt lokal kultur- och filmpolitisk fråga, inte minst i ljuset av att framtida digitala biografier sannolikt utgör en dimension av framtida digitala hus. Digitaliseringen kommer att vara en realitet inom en snar framtid och kommer markant att förändra distributionssituationen.

Filmen står på många sätt inför ett paradigmskifte. Utmaningarna framåt är omfattande och svåra att förutse. Det enda vi med egentlig säkerhet kan konstatera och gemensamt glädjas åt, är att intresset för film och rörlig bild är större och starkare än någonsin.

Bilaga 1

Begreppet "kvalitetsfilm"

I hanteringen av stöden används följande kriterier för att definiera kvalitetsfilm:

- Filmer med ett högt konstnärligt värde
- Filmer som formmässigt bryter ny mark och för filmkonsten framåt.

Vad som är kvalitet och konstnärligt värde kan alltid diskuteras. Harry Scheins definition av kvalitetsfilm är fortfarande aktuell:

- Förnyelse av filmens uttrycksmedel och formspråk
- Angelägenheten i filmens ärende
- Intensitet/fräschör i dess verklighetsuppfattning eller samhällskritik
- Grad av psykologisk insikt och andlig nivå
- Lekfull fantasi, visionär styrka
- Episka, dramatiska, lyriska värden
- Teknisk skicklighet

Vid sidan om kvalitetsfilm tas vid fördelning av distributionsstöd också hänsyn till ett antal andra aspekter för att bidra till en bredd i filmutbudet. Till sådana prioriteringar hör:

- Att filmen saknar egen kommersiell bärkraft
- Att filmen tillhör en prioriterad genre t ex dokumentärfilm och barn/ungdomsfilm
- Att filmen kommer från, för den svenska repertoaren, ovanliga filmländer och språkområden

Bilaga 2

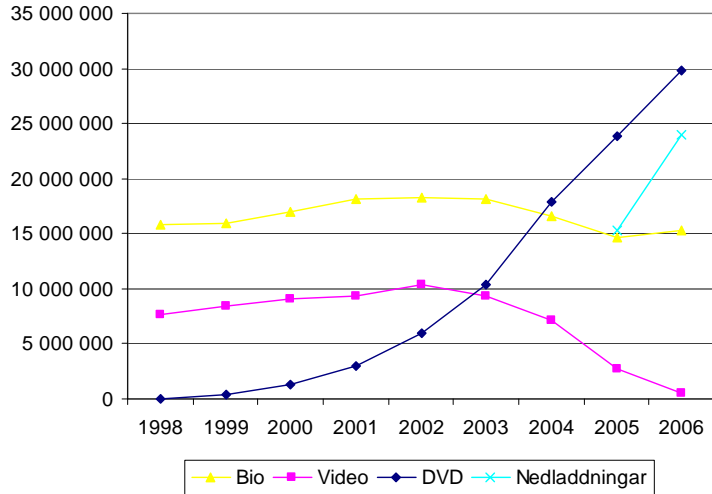
Dagens tolv stöd till visning och distribution

- Stöd till import och lansering av kvalitetsfilm
- Stöd till spridning av kort- och dokumentärfilm
- Stöd till paralleldistribution av filmkopior
- Stöd till lansering av svensk långfilm
- Stöd till anordnare av biografföreställningar som inte är mervärdesskatteskyldiga
- Stöd till biografägare för öppna visningar av svensk film
- Stöd till biografägare för teknisk upprustning
- Stöd till biografägare för lokalt publikarbete
- Stöd till sommarbio
- Stöd till visningsorganisationer
- Stöd till filmfestivaler
- Stöd till film och video för textning och syntolkning

Bilaga 3

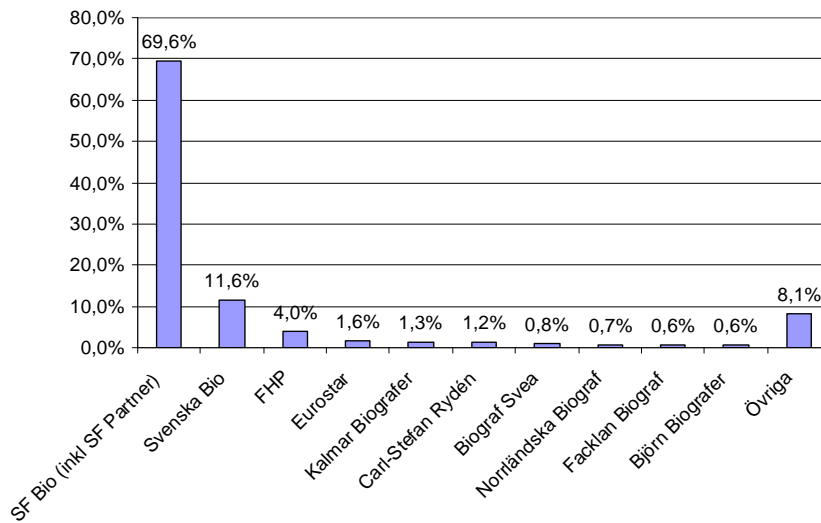
Statistik

Filmkonsumtion i olika fönster

Marknadsandel biografägare

Tredje kvartalet 2007 (juli-sept):

Marknadsandelar utbud/besök för film från olika delar av världen

